

การศึกษาโอกาสและข้อจำกัดการผลิตเห็ดสกุลนางรมของเกษตรกรในเขตภาคเหนือ

อุไรวรรณ นาสพัฒน์ พุฒนา รุ่งระวี ชลธิชา เตโซ ไกรศร ตาวงศ์ สมพร วนะสิทธิ์

กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการเกษตร

ศูนย์สารสนเทศ

บทคัดย่อ

ในปี 2549 ได้ทำการศึกษาโอกาสและข้อจำกัดการผลิตเห็ดสกุลนางรมของเกษตรกรในเขตภาคเหนือ 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง สุ่มตัวอย่างเกษตรกรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนเกษตรกรทั้งหมด 100 ราย โดยแบ่งเป็นเกษตรกรที่จังหวัดเชียงราย 37 ราย เชียงใหม่ 29 ราย ลำพูน 4 ราย และลำปาง 30 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่มีการเพาะเห็ดสกุลนางรมในปีเพาะปลูก 2548 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2549 โดยเกษตรกรแต่ละรายเก็บข้อมูล 1 โรงเรือน ๆ ละ 1 รุ่น ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ ข้อมูลทั่วไป จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการเพาะเห็ดเฉลี่ยมี 2 คน / ครัวเรือน เพาะเห็ดมาแล้วเฉลี่ย 7 ปี เกษตรกรเพาะเห็ดเพื่อเป็นอาชีพหลักมีร้อยละ 52 อาชีพรองมีร้อยละ 48 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการเพาะเห็ด คือ ได้รับจากเพื่อนบ้านหรือญาติมากที่สุดมีร้อยละ 60 รองลงมาคือ จากการอบรม (จากกรมวิชาการเกษตรและมหาวิทยาลัยแม่โจ้) มีร้อยละ 40 สำหรับปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุดในการเพาะเห็ดสกุลนางรม คือ เชื้อรา มีร้อยละ 42 รองลงมาคือ แมลงหวี่ และ หนอน มีร้อยละ 35 และ 20 ตามลำดับ ในการเตรียมวัสดุเพาะ และเชื้อเห็ด ส่วนใหญ่เกษตรกรซื้อเชื้อเห็ดมาก่อนเชื้อเห็ดเอง โดยเกษตรกรซื้อเชื้อเห็ดจากผู้ผลิตเชื้อโดยตรง มีร้อยละ 60 และในการซื้อเชื้อเห็ดต้องมีการสั่งจองล่วงหน้า ราคาเชื้อเห็ดอยู่ระหว่าง 5 – 10 บาท / ขวด เฉลี่ยขวดละ 6.50 บาท และเชื้อเห็ด 1 ขวด นำมาทำก้อนเชื้อเห็ดได้เฉลี่ย 40 ก้อน ต่ำสุด 18 ก้อน สูงสุด 65 ก้อน ปัญหาในการซื้อเชื้อเห็ดที่พบ คือ เชื้อเห็ดมีเชื้อราอื่น ๆ ปนเปื้อน มีร้อยละ 95 สำหรับการจำหน่ายผลผลิตนั้น ส่วนใหญ่มีพ่อค้ามารับซื้อถึงบ้านหรือฟาร์มของเกษตรกร และมีเกษตรกรบางรายนำเห็ดไปจำหน่ายที่ตลาด สำหรับปัญหาในการจำหน่ายผลผลิตที่พบมากที่สุดคือ เห็ดราคาถูกขายไม่ได้ราคา โดยเฉพาะในฤดูฝนเนื่องจากมีผลผลิตจากเห็ดป่าออกในช่วงดังกล่าว สำหรับการเพาะเห็ดนางรมยังการมีระยะเวลาการเพาะเห็ดตั้งแต่เริ่มหมักวัสดุ ปมก้อนเชื้อจนถึงเก็บผลผลิตหมดใช้เวลา 169 วัน ต่ำสุด 105 วัน สูงสุด 260 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ก้อน เพาะเห็ดได้ผลผลิตเฉลี่ย 0.20 กิโลกรัม

ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้กิโลกรัมละ 15 – 30 บาท เฉลี่ย 19.29 บาท / กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตกิโลกรัมละ 17.77 บาท และต้นทุนการผลิตต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ก้อน เท่ากับ 3.17 บาท มีรายได้ 4.10 บาท / ก้อน ได้กำไรร้อยละ 0.92 บาท การเพาะเห็ดนางรมยังมีระยะเวลาการเพาะเห็ดตั้งแต่เริ่มหมักวัสดุ ปมก้อนเชื้อจนถึงเก็บผลผลิตหมดใช้

เวลาเฉลี่ย 188 วัน ต่ำสุด 82 วัน สูงสุด 256 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุง เพาะเห็ดได้ผลผลิตเฉลี่ย 0.25 กิโลกรัม ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้กิโลกรัมละ 15 – 35 บาท เฉลี่ย 23.16 บาท ต้นทุนการผลิตกิโลกรัมละ 17.26 บาท และต้นทุนการผลิตต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงเท่ากับ 4.10 บาท มีรายได้ 6.04 บาท / ถุง และได้กำไร 1.94 บาท / ถุง สำหรับเห็ดภูฐาน มีระยะเวลาการเพาะเห็ด 202 วัน ต่ำสุด 140 วัน สูงสุด 240 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุง เพาะเห็ดได้ผลผลิตเฉลี่ย 0.24 กิโลกรัม ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้กิโลกรัมละ 20 - 30 บาท เฉลี่ย 23.75 บาท ต้นทุนการผลิตกิโลกรัมละ 20.63 บาท และมีต้นทุนต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุง เท่ากับ 4.64 บาท มีรายได้ 5.64 บาท / ถุง ได้กำไร 1.00 บาท/ถุง

คำหลัก การสำรวจ (Survey) เห็ดสกุลนางรม (Pleurotus.ssp) ต้นทุนการผลิต (Cost and net return)

กรมวิชาการเกษตร